Economx Klub

Szigorúan titkosból teljesen megismerhető: ezeket tárják a magyarok elé a megnyílt ügynökakták

Fény derült a titkos tevékenységek végzőire a „kisemberektől” a csúcsvezetőkig. A szándékoltan tabusított múlt után jöhet az utókor megkésett szembenézése?

Sándor Zoltán, 2026. november 4. szerda, 19:14

Fotó: MTI/MTVA / Hegedüs Róbert
Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára épületének bejárata 2026. november 4-én

Az elmúlt 36 év adóssága

„Az új, polgári kormány egyik legfontosabb dolga az lesz, hogy rendezze az egykori kommunista állambiztonsági rendszer működtetőinek ügyét” – ígérte 2010-es hatalomra jutása előtt a Fidesz, az 1990 előtti ügynökakták nyilvánosságra hozatalával kapcsolatban. Az idézet Deutsch Tamástól származik, még 2009-ből. A fideszes EP-képviselő úgy érvelt, „tiszta vizet kell önteni a pohárba, olyan törvényt kell alkotni, amely lehetővé teszi, hogy az információs önrendelkezési jog alapján mindenkiről mindent nyilvánosságra lehessen hozni”. Ezt ellenzékben ugyan lelkesen szorgalmazták, de a teljesítése már a legelső, 1998-2002 közti ciklusban is elmaradt. Ahogy valamennyi kormányzat esetében azóta is beváltatlan ígéret maradt, egészen 2026-ig.

Persze más parlamenti pártok, jelesül az LMP parlamenti képviselői is számtalanszor kardoskodtak az ügy érdekében, ám az aktanyilvánosság javaslatát rendre, két tucatszor lesöpörték. A Jobbik is megalakulása óta követelte az ügynökakták teljes nyilvánosságra hozatalát, és több mint féltucat alkalommal nyújtott be erre irányuló javaslatot az Országgyűlésnek, mindhiába.

Ha korábbra tekintünk vissza, az ügynökakták kutatására vonatkozó szabályokról szóló, 1995-ben hozott levéltári (LXVI.) törvény értelmében az állambiztonsági és ügynökakták kutatására szigorú korlátozásokat szabott, majd a kapcsolódó szabályozásokat több ízben módosították a későbbi kormányzatok, nehezítve a hozzáférést.

Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának (ÁBTL) iratraktára 2026. szeptember 29-én
Fotó: MTI/MTVA / Szigetváry Zsolt

Magyar Péter és a Tisza-kormány már a kampányban és a választási programjában is azt ígéretet tette, nyilvánosságra hozzák az ügynökaktákként emlegetett iratanyagot. Ma, november 4-én erre sor is került, egy újabb körben pedig február 25-én tervezik publikálni a többi dossziét is. A kormánypárti frakció érvelése szerint ezáltal erkölcsi elégtételt nyerhetnek a kommunista rendszer áldozatai, a parlament ezt már júliusban megszavazta.

Kapcsolódó

Magyar Péterék egy halom drasztikus ígéretet tettek, de ezek java egy forintba sem kerülne

Milyen politikai akarattól függő lépéseket lengettek be a Tisza Párt prominensei, és azok milyen következménnyel járnának? A kormányzásra és rendszerszintű reformokra készülő párt ígéreteit, vállalásait vettük sorra, és arra keressük a választ, tényleg betartják-e őket és mi ezeknek a tétje. Bő kétharmaddal nincs akadály az új alkotmányozás és az intézményrendszer átszabása előtt – de több szempont is arra utal, hogy akár még maguk alatt is vághatják a fát.

A tabumentesség jegyében azt nehezen lehet vitatni, hogy a múlt lezáratlan, feldolgozatlan fejezeteinek feltárása esélyt nyújthat arra, hogy szembenézzünk az államszocialista időszak sötét évtizedeivel. Nyilvánvalóan mindez nem könnyű, de sokak szerint helyes, ha azt vesszük alapul, amit például Eörsi László történész is gondol: szerinte meg kell lennie a magyarázatának annak, miért ágált a publikálás ellen ennyire az elmúlt időszak politikai elitje, de még 2010 óta is a Fidesz kormányzata folyamatosan így tett.

Az összefonódások szétszálazása

Rákosiék érájától a Kádár korszakának végső órájáig terjed az a szakasz, melynek eddig a posztkommunista, rendszerváltozás utáni kormányok egyike sem biztosított kellő nyilvánosságot. Bár az, aki a féltve őrzött aktákat kutatni kívánta, saját felmenőire vonatkozóan – súlyos korlátok mellett – ezt megtehette, ezzel azonban a társadalmi megbékéléshez, a történelem egészséges megértéséhez aligha került közelebb a magyarság.

A Magyar Népköztársaság Belügyminisztériumába tagozódva, eleinte az ÁVO, majd a különváló ÁVH keretében zajlottak a politikai megfontolás vezérelte megfigyelések.

Az állampárt, a pártállam apparátusával a saját állampolgárait figyelte és figyeltette meg, méghozzá a saját környezetükben élő emberek beszervezése révén, hálózatba szerveződve – akik sok esetben bőven, és akár évtizedekig jelentettek is a kiszemelt célszemélyekről.

A III/III-as ügyosztály, avagy a belső elhárítás a legérdekesebb szelete az ügynökmúlt tortájának a hazai kommunista diktatúrából. Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában őrizték a vonatkozó iratanyag jelentős hányadát.

A társadalmat átszövő besúgóhálózat is a rendszerváltással szűnt meg, de az erről tanúskodó irattömeg minősített dokumentumai nemcsak levéltári, hanem idővel titkosszolgálati kezelésbe kerültek.

A kezdeti idők, főleg az '50-es évek, hozzáértő kutatók, történészek elmondása szerint hézagosan ugyan, de viszonylag feltártnak számítanak, ám a jelenhez közelebb eső évtizedek, különösen a '80-as évek ideje meglehetősen töredékesen volt hozzáférhető. Mindeddig.

A mai nappal nem pusztán online nyilvánosságot nyertek, hanem kereshető adatbázisba rendezve tették közkinccsé az idevágó iratanyagokat. A becsült több mint százezres nagyságrendű érintettből különféle okokból (szándékos megsemmisítések, vagy selejtezések) csupán pár tízezer személy neve maradt fenn. A szenzitív adatokat, főleg a megfigyeltek esetében, továbbra is kitakarják a személyes adatok védelmében.

De a töredékes jellegről – az ez ügyben életre hívott vizsgálóbizottságot vezető – Rainer M. János történészi szemmel röviden megfogalmazta, miért is fontos mégis a nyilvánosságra hozatal:

Ha az adatok töredékesek, akkor is értékes források.”

Típus szerint az egyes beszervezéseket részletező *B-dossziék*, a *B-(beszervezési) naplók*, a *hatos kartonok* és a *mágnesszalagokon tárolt H-(hálózati) adattár* külön kategóriákat jelölnek, előbbieket azonban csak február 25-ére digitalizálják és dolgozzák fel a levéltárosok, s ekkor válnak megismerhetővé széles körben. Ezek a dossziék jelentik ugyanis a leginkább adatgazdag dokumentumtípust, mely akár egy teljes életpályát summázhat.

A beszervezett ügynökök, hálózati személyek adatait tartalmazó úgynevezett 6-os karton az ÁBTL sajtótájékoztatóján 2026. szeptember 29-én
Fotó: MTI/MTVA / Szigetváry Zsolt

Ami az adatok körét illeti, a 6-os karton első oldalán személyazonosító adatok – például név, születési hely és idő, anyja neve, foglalkozása – olvashatók. A másik oldalán pedig olyan, az ügynöki tevékenységgel összefüggő adatok, mint a beszervezés körülményei és motivációja, valamint a hálózati működés időtartama, vagy épp az esetleges dekonspiráció, azaz a lelepleződés, vagy a közreműködés megtagadása.

A B-napló többnyire névsort takar, pár másik adat mellett, s csakis az 1957 és 1962 közötti időszakból maradt fenn a beszervezési dossziékról.

A mágnesszalagokon gyűjtött H-adattárat, melyben az egykori ügynökök személyes adatait, fedőnevét rögzítették, a '70-es évektől vezették, ám itt nem szkennelt, csupán digitalizált adatokról van szó.

A jelen szemüvegén keresztül

Számos közszereplőn túl egyszerű polgári állású egyéneket is szerepeltet a névsor – bár roppant különböző mértékű és hatású jelentési gyakorlattal.

Orbán Viktor már a publikálást megelőző napon kitálalt (ahogy már 2005-ben is), legalábbis arról, hogy az ÁBTL milyen beszervezési iratokat tárolt róla és feleségéről, Lévai Anikóról. A volt miniszterelnök állítja, sorkatonai szolgálata első időszaka alatt próbálták őt beszervezni, de nem engedett, ő maga nem is jelentett, csak őt és környezetét figyelték meg. Az egykori KISZ-tag volt miniszterelnöknek a „Viktória” fedőnevet már megelőlegezték a beszervezési kísérletről tanúskodó iratok nyomán.

A Fidesz elnöke szerint még besúgókat is ráállítottak. Panyi Szabolcs oknyomozó újságíró megjelenés előtt álló könyvében Németh Miklós, a rendszerváltás előtti utolsó kormány miniszterelnöke azt állította, 1990-ben három olyan ügynöki jelentést is látott, melyet Orbán Viktornak tulajdonítottak. Bár azok hitelességét nem tudta ellenőrizni, de felismerni vélte Orbán kézírását. Csakhogy az állambiztonsági múlt egyik legismertebb kutatója, Ungváry Krisztián is erősen aggályosnak tartja Németh Miklós állításait.

Az ellenzéki párt régi motorosai közül hajdan MSZMP-s kötődésű Kövér László, vagy a volt MSZMP-tag Pintér Sándor és a legtöbb volt kormánytag nevére rákeresve egyetlen irat sem nyílik meg a szerdán frissen kikerült adatbázisban. Ahogy a másik politikai oldalról Gyurcsány Ferenc, vagy – a D-209-es fedőnevű – Medgyessy Péter exkormányfők esetében sem.

Több közismert személyről (politikusoktól tudósokon át művészekig) azonban a mai napig tárolt a levéltár különféle iratokat a vizsgált korszakból.

Kapcsolódó

Kitálalt a Nyitott Akták: ismert zenészek, politikusok és tévések nevei bukkantak fel az ügynöklistán

A Nyitott Akták elindulása óta sorra bukkannak fel azok az egyházi és politikai személyek, művészek, élsportolók és más közszereplők, akiknek nevei szerepelhetnek az adatbázisban.

Azt ugyanakkor, figyelembe véve az akták hiányosságait, újfent fontos leszögezni: találat híján nem biztos, hogy nem volt beszervezve, sőt, találat esetén sem biztos, hogy valóban jelentett is az illető.

Természetesen semmi sem fekete vagy fehér: főleg azon egyének sokasága esetében, akik adott esetben akár kényszerűségből döntöttek az együttműködés mellett - aki azonban csak önmaga előrejutásának, a minél magasabb közfunkció elérésének reményében ténykedett saját környezete ellen, nos, ez szintén más megvilágításba helyezi a cselekedeteit.

Hallatlanul fontos ezúton is hangsúlyozni, ha bárki egykori családi, baráti szálakra bukkan, önmagában semmit sem jelent okvetlenül egy-egy név feltűnése: egy adott életút ebben az olvasatban még további, elmélyültebb kutatómunkát igényel.

Az Economx várható társadalmi fogadtatást firtató kérdésére korábban Eörsi László kifejtette, azok, akik egyszerűbben gondolkodnak, azoknak a nevek fontosak; „akik meg szeretnek egészben látni, azokat pedig inkább a történetek érdeklik”.

Függetlenül attól, összességében milyen visszhangot generál az aktanyilvánosság, minden olvasónkat csak biztatásra tudunk sarkallni, hogy fussa végig a *nyitottaktak.hu*-t – ám szem előtt tartva azt a megspórolhatatlan hozzáállást, hogy az igazság rózsájának minden szirmát vegye alaposan szemügyre, mielőtt egyoldalú ítéletet mondana.

Kapcsolódó

Ügynökakták: feltépjük a régi sebeket, vagy leteszünk egy súlyos történelmi terhet? Történész árulta el, hogy csapódhat le a közbeszédben az aktanyilvánosság

Lelepleződnek az államszocialista múlt besúgói, vagy a főbb érintettek már rég elsüllyesztették az aktáikat? Az Economx a Republikon konferenciáján rákérdezett, a nevek vagy a jelentések tartalma határozhatja majd meg hangsúlyosabban a politikai diskurzust, és egyáltalán hogyan csapódhat le a magyar társadalomban az eddig